

1958 МАЙ 21 СРЕДА № 100 (4070)

Өртөө 20 коп.

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

Эт Николай Михайлович Шверникке (1 арал). Эт Н. М. Шверникке Социалист Күш-ажылы Маалыры атты тыпсыр дугайында СССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Чарымы (1 арал). Совет эртемниң болгаш техниканың чаа чыйынаачак тилелгези (1 арал). Бүгү тараа культураларының тармагына дүргөн доозар (1 арал).

Харылаа ажылында четпестерни шийткерили-биле чайлаар (2 арал). О. Палын.—Хой кыргыдамын организаастыг чорудар (2 арал). АГРОНОМУҢ СУМЕЗИ: Ф. Зыков.—Ногаа культураларының агротехниказы (2—3 аралынар). Биасты совет кижилер (3 арал). И. Торку.—Амлык тудугу Михаил Төлүш (3 арал).

М. Хомушку, П. Бернович.—Политикти өөрдөлгөзө кичээгейни күткөдир (3 арал). Н. Воронцов.—Өрткө удуур кемчелери боттаандыры (4 арал). Словакияның Коммунисттик партиязынын съездин (4 арал). Ушкү совет эдеринчилик медөөлөрүн күлөп ал турар (4 арал). П. Гринин.—Америка баазалар—тайбынга кыжанышымын (4 арал).

Политиктиг болгаш эртем билиглерниң пропагандазын калбартыр

Вистин чуртувустун мурнакчы интеллигенциянык инициатива-зы-биле тургустунган политиктиг болгаш эртем билиглер веттередир талазы-биле Нийтилед ажылчы чонунун коммунисттик кижиниңилгезиниң талазы-биле партия организаацияларына уагу дузаны көргүзүп турар массалык организаациялар апарган. Чүгө бистиниң облазымыста безин мур ажы кижини Нийтиледдин кезигүү болуп турар.

Нийтиледдин салбырлары ам областың бүгү-ле районнарында тургустунган. Оларнык иштинелде дыка хөй ажылчы чонун ортузунга идеология ажылынын төвү, лекция пропагандазын чорударының талазы-биле партия организаацияларының өзүгү дайынчы дузалакчылары апарган.

Областың ажылчы чоннарының ортузунга лекция пропагандазын күшкөдирериниң талазы-биле эртен чылдың болгаш бо чылдың бирги кварталынын дургузуна чамдык ажалар чоруттунган. 1956 чылда дөңсөөгө 1957 чылда 1387 лекциялар хөй номчуттунган. Уагу ажыл-агымның агы-агты адырларының тускай эртемниңилгезиниң иштинден 350 ажы кижини Нийтиледдин кезигүүгө киирди алган. Бо чылдың бирги кварталынын дургузуна 1375 лекциялары номчуту планнары турда 1703 лекциялар номчуттунган. Чөө-Хөмчик, Бай-Тайга, Өвүр, Барымы-Хөмчик, Каз-Хем район салбырлары бо чылдың бирги кварталында лекция номчутурун планнары ажык күөткөн. Ол лекцияларың идея-теоретиктиг шынары элөөн бедан болгаш тематиказы азы-бүрү болу берген. Нийтиледдин районнар салбырларының инициатива-зы-биле ол районнарың бүгү колхозтарында лекциялары тургустулаан болгаш оларны удурурунга инициатива кижилерини киирген. Колхозтарда лекторлар фермаларга, бригадаларга лекцияларын, илеткелдерин, беседаларын үргүзүп чорудуп туралар.

Нийтиледдин районнар салбырларының болгаш колхозтарда лекторларын лекция пропагандазынын талазы-биле чедишкенини партия организаацияларының талазы-биле хун бүрү практиктик дузалакчыны көргүзүп турарынын түнөөн болуп деп чүвени айтыр херек. Кайда-ла партия организаациялары нийтиледдин салбырлары-биле ханы харылааны туруп, оларның ажыл-чорудулааны сонунурап турар болду, мында салбырлар, лекторлар боттарының соругаларын чедишкенини күөтүсөп турар деп чүвени практика көргүзүп турар.

Мындг болза-да чамдык партия организаациялары Нийтиледдин салбырларының, лекторларының ажыл-чорудулааны хандыр кирбес, оларга практиктик дузалакчыны чогуу-биле көргүсөп турар фактылар бар. Нийтиледдин область болгаш районнар салбырларының үлетпур бүүрүгелерде, транспортта, тудула болгаш албан черлеринде чорудуп турар лекция пропагандазы ажылчыларының, инженер-техниктиг ажылчыларының, албан-хазакчыларының болгаш колхозчуларының өзүп турар политиктиг болгаш культуртуг негелденден ам-жаа хождун турар. Кызылдың элөөн хөй бүүрүгелеринде, мылаңгы агы заводунга, мебель фабриказынга, даарыныга комбинатынга, Кызылдың № 1 чык авторанспорт конторазынга, Чаа-Хөл, Сүт-Хөл, Току, Эрон, Тес-Хем районнарга бо чылдың бирги кварталында болгаш эртен чылда лекциялар өзөөн номчуттунган.

Районнарда-даа, Кызыл хоорай-да-даа бойдус эртемниң, эртем техниктиг билиглерниң чаарткычыларының, мурнакчыларының дуржулаанынын, эртем-атенистиг пропагандазын болгаш экономика айтырыгыларының талазы-биле лекцияларын дыка өзөөн номчуп турар. 1957 чылдың дургузуна экономика айтырыгыларының талазы-биле бүгү областьта 32 лекциялар, техниктиг эртем билиглер талазы-биле чүгө 13 лекциялар номчуттунган, а мурнакчыларының дуржулаанынын талазы-биле барык-ла лекция номчуттунмаан. Нийтиледдин бистиниң областа кезигүүнениң 30 хирези лекция пропагандазынга кирешейн турар чорук лекция пропагандазын калбартырынга таарымча чок саздарын чедирип турар. Районнарда башкылары, эмчилерин, көдө ажыл-агымның тускай эртемниглерин, хоорайларда инженер-техниктиг ажылчыларынын ажыл-ага кошкак хандыдып турар.

Нийтиледдин салбырларының ажылында кол четпес чүгө болза лекцияларын бүгү-ле черлерге үргүзүп чорударын хандырбайн турар болду. Би-Хем, Каз-Хем, Таңды районнарга тыва дылга лекцияларын кончук өзөөн номчуп турар. Мылаңгы Би-Хем районга бо чылдың бирги кварталда 170 ажык лекцияларын номчаан, а оң иштинден тыва дылга чүгө 4 лекциялар номчуттунган. Шыныкы районун чуртгачы чонунуң дең кезин тываар болуп турар. Чамдык лекторларының номчуп турар лекцияларының шынары да-ка куду болуп турар. Бүүрүгелерде, колхозтарда экономика, эртем-техниктиг билиглер болгаш бүгү дөңсөй амдыралының айтырыгыларының талазы-биле чорудуп турар чамдык лекциялар коммунисттик тургузушкунуң практикасында, бүүрүгө коллективниң тодаргай соругаларындан хоорук. Бүүрүгелерде, колхозтарда аныктарының ортузунда лекция пропагандазы дыка кошкак, аныктарга тургускан лекторлар барже ажылдавын турар, а Нийтиледдин область салбырларының чамында тургускан аныктар секциязы бо талазы-биле чогуу дузалакчыны көргүсөп турар.

Партия организаациялары, Нийтиледдин область болгаш районнар салбырлары ажылчы чоннарының негелдерин хандыр соруга-биле лекцияларының тематиказын азы-бүрү бүүрүп, оларның ортузунга марксени-ленини теориянын, коммунисттик партияның болгаш Совет чазактың иштин болгаш дагытка политиказын, эртем-техниктиг болгаш экономика билиглерин, мурнакчыларының болгаш чаарткычыларының дуржулаанын калбаа-биле пропагандазын, бүүрүгө, колхоз-совхоз, МТС бүүрүгө ай бүгүле 1—2 лекцияларын номчутурун организаастап турары чугула. Калык чаагай амдырал-чурттагы дугайын, эртемниң болгаш техниканың чаа ажылышынынын, эртем атеизмин пропагандаларынык оза кичээлени салдынган турар ужурут. Нийтиледдин область салбыр районнар салбырынга боттут дузалык көргүзүп хулаалгелит. Чер-черде лекторларга конституциялар берип, лекциялар номчутуру-биле мергежилдик шынак лекторлары өй-өйдө районнарже чорудуп турары чугула. Лекторларын бот-боттарының лекцияларыга оужурун, семинарын, дуржула солчулааны политиктиг болгаш эртем билиглерин агы-агы адырларының айы-биле чорудуп, ажалдан кылган лекцияларын болгаш илеткелдерин тектилерин чугаалашып көөрүн организаастаар.

Чериниң ушкү кылмыал эдеринчииниң шимчээшкениниң дугайында Май 20-ниң эртенниң 6 шакиа чедир ушкү кылмыал эдеринчи болгаш ону ап чедирген ракета Черин долганар 63 дээкинни кылган. Ушкү эдеринчида тургустунган эртем талазы-биле аппаратура болгаш дамчыдылга херекселдери таарымчалыг ажалдап чоруп турган. Ушкү кылмыал эдеринчин болгаш ону ап чедирген ракетаны хун ашканынын соонда сонгу широтаның 2 градустан 31 градуска чедир черге болгаш хун үнериниң мурнунда мурнуу широтаның 49 градустан 65 градуска чедир черге анаа каран-биле көрүп болуп турган. (Чериниң ушкү эдеринчи Кызылдың кыры-биле май 17-ле хундуксунуң 12 шак 01 минутта, 19-та—хундуксунуң 11 шак 42 минутта эртен. Ред.). (СЗТА).



ЭШ НИКОЛАЙ МИХАЙЛОВИЧ ШВЕРНИККЕ

Коммунисттик партияның болгаш Совет втрүениң эң көскү ажылчыларының бирөөн Силерге, Силерниң чеден хар харлаан хунуңерде Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиязының Төп Комитеди болгаш СССР-ниң Министрлер Чувалык илг байырын чедирип тур.

Бирги орус революцияның чылдарында-ла Петербургтун ажылчы-большевиктериниң шыгарангайларының бирөөн болуп, удуругачу революшчу ажалды Силер чорудуп турган силер; партияның Силерге дыскамын уагу овалгаларын албан-хулаагө бүүрүгө алдарымы-биле бүтөстипшаан, ажылчы агының херез дөш, коммунисттик херез дөш мотг-шылга чок демиселге боудуарың бүгү-ле алдарың амдыралың-ың Силер берген силер. Профессорлоринге, СССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунга болгаш агы үдө СЭКП ТК-ның чамында Партия контролюнун комитетинге Силерниң тре-түнөөлгү ажыл-чорудулаанар дөп, бистин бүгү партиямыс болгаш совет удуууус Силерни хамзы-биле хундуп турар.

Вистин уагу Терөөн чуртувустун чаагай чорук дөш хөй-хөй чылдарда калык чаагай чурттарынары болгаш улам ыңай чедишкениң ажалдарынары Силерге күөп тур бо, эртем Николай Михайлович. Совет Эвилелиниң Коммунисттик ЦСР Эвилелиниң партиязының Төп Комитеди. Министрлер Чувалык.

Эш Н. М. Шверникке Социалист Күш-ажылың Маалыры атты тыпсыр дугайында СССР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУНУҢ ЧАРЛЫ

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиямың Төп Комитетиниң Президиун кезигүү, СЭКП ТК-ның чамында Партия контролюнун комитетиниң Даргазы эт Н. М. Шверникти төртүтүгөн хундун бөр чеден хар харлаанын холбаттын база Коммунисттик партиянык болгаш Совет уластун мурнуна оон шыгарангай ачы-хавылааны барымдалан көргөн, эт Николай Михайлович Шверникке Ленин орденни база «Надыр болгаш Масна» деп алдын медалды берипшаан, Социалисттик Күш-ажылың Маалыры атты тыпсыр. СССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы К. ВОРОШИЛОВ. СССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Секретары М. ГЕОРГАДЗЕ. Москва, Кремль. 1958 чылдың май 17.

СССР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУНДА

СЭКП ТК-ның февраль пленумунуң шийтпире-биле болгаш СССР-ниң Дээди Советиниң чедиги сессиязындан хулап алган хоовлу-биле дүүшүр боттаандырган, ээконом-административтиг районнар айы-биле үлетпирү болгаш туду-дугу эргелен башкаларыни эде тургусканы демократыг централык-ленини принципин улам ыңай көгүдери болгаш удурулааны бүүрүгелерже шуут чооктулаанын хандырган, ол болза үлетпир-үң бүгү ажыл-чорудулааныга эки саздарымы болган. Амгы үдө эвилелденшен республикаларын Курлаларынык бижыгыл база үлетпирү болгаш туду-дугу планнарының база эргелен башкаларының талазы-биле оларга даандырган соругаларын чедишкенин шийтпирел шылдар апарганда, улау ажыл-агымның материал-техниктиг хандырулазын улам ыңай экижидер болгаш бо херекке эвилелденшен республикаларын болгаш улау ажыл-агым Чөү-лелдериниң харысалгазын бедир соруга-биле СЭКП ТК-ның болгаш СССР-ниң Министрлер Чувалынын шийтпире-биле хандырылга болгаш сайгарылга системаны эде тургу-азары ботташып турар.

СССР-ниң Курлаларының чамында продукциялар сайгару талазы-биле Кол эргелелди республикалар аразында хулап алган хоовлу-биле дүүшүр боттаандырган, ээконом-административтиг районнар айы-биле үлетпирү болгаш туду-дугу эргелен башкаларыни эде тургусканы демократыг централык-ленини принципин улам ыңай көгүдери болгаш удурулааны бүүрүгелерже шуут чооктулаанын хандырган, ол болза үлетпир-үң бүгү ажыл-чорудулааныга эки саздарымы болган. Амгы үдө эвилелденшен республикаларын Курлаларынык бижыгыл база үлетпирү болгаш туду-дугу планнарының база эргелен башкаларының талазы-биле оларга даандырган соругаларын чедишкенин шийтпирел шылдар апарганда, улау ажыл-агымның материал-техниктиг хандырулазын улам ыңай экижидер болгаш бо херекке эвилелденшен республикаларын болгаш улау ажыл-агым Чөү-лелдериниң харысалгазын бедир соруга-биле СЭКП ТК-ның болгаш СССР-ниң Министрлер Чувалынын шийтпире-биле хандырылга болгаш сайгарылга системаны эде тургу-азары ботташып турар.

Совет эртемниң болгаш техниканың чаа чайыннанчак тиилелгези

Планеталар аразына ужуушкуннар талазы-биле ажилдары хөйжүлөр дугайында СССР-ниң эртемнер Академиязының Комиссиязының даргазы академик А. И. Седов-биле беседа

Өрткөчелниң делгемнеринче ужуушкуннар кыларының үезин ажалтанмын бөр чартык чылдан бичин-ле хөй үе эртен. Чериниң бирги кылмыал совет эдеринчилик делегейге бир-ле дугаар 1957 чылдың октябрь 4-те салып үндүргөн. Орман бөр эдеринчилерин салып үндүрериң болгаш болбаазырады-рынын техниказы дүргөн-биле көг-жүп турар. Бирги совет эдеринчи болза, 83 килограммдан биче-ле уагу дензалиг турган болгаш эдеринчилик дугаланчак орууну дугайында, оон-биле радио харылааларын тудуру-ның дугайында болгаш эдеринчилик температураның билимниң дугайында кол-кол медөөлөрүн азыр арганы берген эң бөдүүн аппаратура-биле хандырттынган турган. Ол медөөлөр кылмыал ийги эдеринчи салып үндүрериңе болгаш өрткөчелниң делгеминче ужуушкуннар талазы-биле оон ыңайгы бүү-гү-ле ажалдарын чорударынга үндөсөн болган. Черини кылмыал ийги эдеринчи салып үндүргөн шынар талазы-биле чаа чедишкени болган. Ийги эдеринчилик шийчилел кылыр аппаратуразының болгаш чепселдериниң деңизин чартык тона азып турган дөңсөй билиглер болгай. Кызылмыал ийги эдеринчилик чугула шийчилел ажалдарын чоруткан болгаш мылаңгы эдеринчилик ужуушкун чоруп турда чамдык үенин иштинде ол ужуушкуну чедишкенини-биле чурттан эрттип шыдаан Лайка деп итти хайгаарар талазы-биле ажалдарын чоруткан. Ол шийчилелдер өрткөчелниң делгеминче дриг организмдер-биле ужуушкуннар кылары боттаандырып болурун көргүсөн. Алдынган медөөлөрүн уламы-биле ханы-латкан турары чигиниң чок болгаш ол чорук өрткөчелниң делгемин кижиниң мотг-лаа ыңай чаалап алдырыга үндөсөн болур.

Ам 1327 килограмм дензалиг үн-кү совет кылмыал эдеринчи салып үндүргөн-дир. Ол болза, совет инженерлерин болгаш эртемдериниң чаа уагу чедишкени болур. Атмосфераның үстүгү кызытары-ның тургузуу, оон составын болгаш мында башкышының хуваады-далык геофизика талазы-биле шийчилелеринге, аай осталгалык моннарыны чыгымышкынын тодарай-рынга, Чериниң электри-статистиктиг болгаш софизмалык шөлдерин хемчөөринге, эдеринчилик электри-лик осталгалык хемчөөлүн доктааларына ушкү совет кылмыал эдеринчилик ажалдар. Оон ыңай, Хунуң көрүскүларың херездөш-кениниң хире байдалын тодаргай-лаар болгаш өрткөчелниң байтайгы херездөшкениниң составын база азы-бүрү өскерилелерин тодаргайлаар талазы-биле дуржула-лары эдеринчилик кылып турар, база өрткөчелниң херездөшкени-неринде фотондарын болгаш аар адроларын хуваалдааны өөренип

көрүп турар. Ужуушкуннарны улам ыңай көгүдериңиң талазын азыр болза, микрометеорлар-биле эдеринчилик таварышкылары өөренип көөрү-биле холбашкан хемчөөшкөнү, база эдеринчилик иштинде болгаш дагытка температура-ның дугайында чаа медөөлөрүн алыры оза ужу-дузалык болуп турар. Хөй саным нарын шийчилелдер-иниң бүгү-ле түндүгүн Черже дамчылган бөр арганы берип турар улам болбаазыраңгай телеметриктиг аппаратура-биле ушкү совет кылмыал эдеринчи хандырттынган. Салып үндүрүшкүн бүүрү эртемниң мурнуна чаа-чаа аргаларын ажалдып турар болгаш бүүрүгө боттут базам болур. Бис ам келер үдө улам шыгарангай чедишкени-нерин дүрүм өзүгөр маңаар алаар бис дөңсөй билигир.

Делегейин бүгү-ле обсерватория-ларын баштайгы ийи совет эдеринчилик ужуушкунунары хайгаарал көрүп турган. Чаа эдеринчи-нин ужуушкунуң база-ла чер бөмбүрзениң азы-бүрү черлеринден хайгаарал көрүп болур. Базы кылган шийчилел-хайгааралдар болгаш оларның түндүгүн содушчу чорук эртем талазы-биле улаулар аразынын калы ажалда-жылгазын улам калбаа-биле көгү-деринге илгиз бөр дөңсөйге совет эртемдерин бистер бүүрүп турар бис. (СЗТА).

Бүгү тараа культураларының тарылгазын дүргөн доозар

Огородтан бедик дүжүт дээш

„Октябрь 14 чылы“ колхоз чүге хожудааныл

Барымы-Хөмчик районун «Большевик» колхозунун огород бригадалык ам 0,20 гектар огурек, помидор, 0,30 гектар морковь, 1,8 гектар капустаны тарып олуруттур. Бригаданың кезигүүнери азы-бүрү ногаа рассадлары 8 парниктерде өстүрүп үндүргөн, олар ам олуруттуруу-га белен.

Ногаа рассадларыны өскө-өстүр-ринге Матпаак, Каратаан, Чодураа олар кылмыал ажалдаан. Картофельдин 35 тонна үрезини өкө арылгатынган, оон олуруттуулазы чоруттунган. Колхозчулар огородтук чайты ажалгазын улам экижидип турган, оон элбөкшадик дүжүттү чедип азыр деп турар.

Каз-Хем районун «Октябрь 14 чылы» колхозунун экономиказынга, мылаңгы тараа балансымынга уагу рождук чык—Саргал ховузу. Колхоз оон чылдыңна чус-чус тонна таралыны ап турар. Мычанга ол ажыл-агым бо чылмы Саргалче база уагу кичээлени улаандырган. МТС-биле керез чараш, ону өзү-гаар чаксы хову ажалдарынык колхоз өрткөч-даа кирген.

Колхозтун Саргалда тараа шөлү-де турар ону трактор бригадалы (бригадир эт Шван) техниканы баш удуур өккөп алган. Механизаторлар база белен турганар. Олар хар эрири билек хову ажалдарынык кирешилер.

Ичалжажок баштайгы хунерден өгөлөөш-ле тракторлар үрезиникин-ге таваржып туруп бергенер. Оон харлазы-биле 5 тракторлар (оон иштинде «ДТ-54»—3, «НАТИ»—2) май он алдыга чедир планнык оналдадан ирракт өзөөш ажалды кылганар. Ол үенин иштинде 900 гектар кылмыал тышка, 200 гектар черни удуур алдарган, 850 гектар черни илригезин болгаш көөрүзүп чымчактан. Бир өвөс бүгү тракторлар бүрүн күш-биле ажалдаан болза, тарылга майны 8—9 хунеринде доостур турган. Ичалжажок ол болдумайың барган. Чүге дөңсөй, бригада чаксы хову ажалы эгелденден бөр 100 трактор эагелерин кыдыр турган, чүгө 56-ны кылган. Чыжаа, № 29 «НАТИ» трактор чаксы хову ажалы эгелденден бөр чүгө 50 гектар чер илригезин үрелтен. Оон подшипниктери дөрт катан хайтылган. Ол ам-да ажал чок хөвөөр. Бир «ДТ-54» № 51 трактор негез ажал анаа турган. Өскө № 6 болган № 46 тракторлар база-ла үрелишкениге үргүзүп таваржып делгенер. Оон харлазы-биле колхоз 1900 гектар тараа культурала-

рын тарып планнык турган, май чылы колхозунун экономиказынга, мылаңгы тараа балансымынга уагу рождук чык—Саргал ховузу. Колхоз оон чылдыңна чус-чус тонна таралыны ап турар. Мычанга ол ажыл-агым бо чылмы Саргалче база уагу кичээлени улаандырган. МТС-биле керез чараш, ону өзү-гаар чаксы хову ажалдарынык колхоз өрткөч-даа кирген.

Колхозтун Саргалда тараа шөлү-де турар ону трактор бригадалы (бригадир эт Шван) техниканы баш удуур өккөп алган. Механизаторлар база белен турганар. Олар хар эрири билек хову ажалдарынык кирешилер.

Ичалжажок баштайгы хунерден өгөлөөш-ле тракторлар үрезиникин-ге таваржып туруп бергенер. Оон харлазы-биле 5 тракторлар (оон иштинде «ДТ-54»—3, «НАТИ»—2) май он алдыга чедир планнык оналдадан ирракт өзөөш ажалды кылганар. Ол үенин иштинде 900 гектар кылмыал тышка, 200 гектар черни удуур алдарган, 850 гектар черни илригезин болгаш көөрүзүп чымчактан. Бир өвөс бүгү тракторлар бүрүн күш-биле ажалдаан болза, тарылга майны 8—9 хунеринде доостур турган. Ичалжажок ол болдумайың барган. Чүге дөңсөй, бригада чаксы хову ажалы эгелденден бөр 100 трактор эагелерин кыдыр турган, чүгө 56-ны кылган. Чыжаа, № 29 «НАТИ» трактор чаксы хову ажалы эгелденден бөр чүгө 50 гектар чер илригезин үрелтен. Оон подшипниктери дөрт катан хайтылган. Ол ам-да ажал чок хөвөөр. Бир «ДТ-54» № 51 трактор негез ажал анаа турган. Өскө № 6 болган № 46 тракторлар база-ла үрелишкениге үргүзүп таваржып делгенер. Оон харлазы-биле колхоз 1900 гектар тараа культурала-

Ол бригадала үстүнде айтыган четпестер чүге тыттып келгенин тодаргайлаары берге өвөс. Мыла бригада аныктардан болгаш комсомолчулардан тургустунган. Ичалжажок бригадала чүгө кино көргүдүгелеринде өскө танымдыга ажалы чорудайн турар. Бригадир эт Левин чүгө бо чылмы чаа ажалдан кирген. Анаа организаастык болгаш техниктиг дузалакчы өзөөш көргүсүнгөн. Бир өвөс, колхоз баштаар чери механизаторларын ажалдарына болгаш чурттарына бүгү таарымчалык байла-лары тургузуп берген, а МТС-тиң инспекция чери болгаш мында партия организаациямы база ВЛКСМ райкому анаа чогуур кичээлени салган болза, байдал мындг түрбөс ийги.

Ичалгант № 1 трактор бригадалы куду түндүгелериг болган. Устүнде чакы чикестер ажалдык бүгү участоктарын делеге хайгаарары чугула деп чүвени бөду-ла айтып турар. С. ТАМБА, «Шынык» корреспондентизи.

Суггарылга бугалары

Улуг-Хем районун «Эйлиг-Хем» кедө ажыл-агым артелиниң колхозчу хөвөөнени 33 километр суггарылга бугаларының аштагалык чоруткан. Бүгү-ле тараа кула-

тураларының, огородтук чаксы, чайгы суггарылгазын чорударына ол бугалар чен ажалгатынган турар.

Өрткө удур хемчеглерни боттандырар

Нийтийн социалист өнчүрү болгон хамааттардын хуузуна өнчүрү камгалаарына уугу кичээлгеи биста чуртууаа угулаары турар. Бир эвс өрткө удур хемчеглерни боттандырар, сөрөмчелди бичи-даа көмөлдөр ботта, өрттүч таварыгалары нийтийн социалист өнчүрүгө болгон хамааттардын хуузуна өнчүрүгө уугу когаралды чедирип болур. Он туржук чамдык таварыгаларга өрттүч уруктары хамааттардын амы-тынына бешин аймылды болуп чыдавас. Бичангаш, өрткө удур хемчеглерни хажык чокка боттандырарына уугу кичээлгеи угулаары турар.

Өрттүч аймылы боттандырар хемчеглерни дугайнда айтырымны бо чымды апрель 4-те ажыгыч чоннар депутаттарынын область Советинин үгүсүмүнүн хурамына чугаалажы көргөн болгон тодоргай доктаалы хүзөп алган. Өрткө удур хемчеглерни чамдык боттандырарга, тууд, албан организация черлеринин, колхозтарын, совхозтарын болгон машина-трактор станцияларын ууртукчуларын сөөгү үсө боттандырбай турары, а ол ышкаш өрткө удур чурумарын чамдык хамааттарын талазын камжымы-биле үрөп келгенин облүгүсүмүнүн хурамына илереткен.

Өрткө удур хемчеглерни четпес боттандырар, өрт аймылын боттандырарын чурумарын чамдык үрөп турганынын түнөклөдө өрттүч таварыгалары областын чамдык черлеринге болгулап, күрүнеге база хамааттарга уугу когаралды чедирип турганын область Советинин үгүсүчкө комитет демделгөн.

Даг эвепедиациянын (начальник эш Пахомов), авторстация (эш Повозаренко) өргөлдөдөр өрттүч аймылын боттандырар камгалаарына боттандырар чамдык боттандырар чурумарын камжымы-биле дыка четпес ажыдап, өрткө удур хемчеглерни чедир үнөлөп көрөп келген, оң түнөклөдө бо боттандырар черлерин чамдык участоктарына өрттүч таварыгалары моң мурунда

болгулап, күрүнеге биче эвс когаралды чедирип турган. Өрткө удур хемчеглерни моң сонгаар бүрү боттандырарын, өрттүч боттандырарын чурумарын шыгыны сагымын облүгүсүмүн даг эвепедиациянын база авторстация өргөлдөдөр шыгыны негөөс.

Өрткө удур хемчеглерни чедир үнөлөп көрөс, өрттүч боттандырарын чурумарын хажык таварыгалар чүгө үсүндө боттандырар черлеринге турган эвс. Чижээ, Чөен-Хемчик районда Ленин аттыг кодо ажы-агый артелинин баштаар чери өрткө удур хемчеглерни өргөч чымын ыракта чедир күсөтпей келген, оң түнөклөдө өрт болуп, колхозтук болгон күрүнегэ эвөш эвс таразын когараткан.

Ажыгыч чоннардын ортузунга таймыбыр ажымын чамдык черлерде кошкак чорудуп турар. Он уламын чамдык хамааттар калган орукка азы ажыга торааш, сөрөмчелдин оскунуп, өрт үнүп болуп дег чүдөдөр кылып турар. Улут-Хем районун девискээринге чокка чаа болгон өрттүч чүгө оңбиле таймыбыр болур. Нийтийн боттандырар, күрүнегэ социалист өнчүрү болуп маш өрттөдөр, мал одарына когарал чедир таварыгалар колдуунда чакы болгон күсүк үсөдөр болгулап турар. Бичангаш, чакы база күсүк үсө өрткө удур хемчеглерни оңа күсөтөдөр чедир чедир Советтердин, колхозтарын, совхозтарын баштаар база дирекция черлеринде негеттин турар.

Бай-Тайга МТС-тин директору эш Алымов, ол районун хереглекчидер нийтийн социалист өнчүрүгө баштаар черинде дарагы эш Монгуш-оол алар өрткө удур хемчеглерни боттандырар, өрттүч аймылын боттандырарын чурумарын камжымы-биле үрөп турар. Кызыр, чаар материалдары магазиндерин чангыга калагалаар дугайнда шыны эвс айтышымын эш Монгуш-оол берген турган. Өрттүч таварыгаларын боттандырарын хемчеглерни үгүсөтпес чорутар об-

ластын культура өргөлдөдөрүн (начальник эш Чаламба) чамдык албан черлеринде бар. Областын национал или театрынын директору эш Молчанов өрткө удур күрүнегэ хайгаарал черлерини сүмөдөрүн яны-бүрү чыдагалаар камжаш, ам ийн чылдын дургузунда күсөтпей келген.

Өрткө удур хемчеглерни көрөп болгон турум кино черлеринин чамдык ажыдагычлары күсөтпей турар. Өрткө удур хемчеглерни күсөтпөдөр, өрттүч таварыгаларын боттандырарын чурумарын хажык чок сагымы дугайында сарнадарын культура өргөлдөдөрүн начальнигин кинофикация талазы-биле ораалчымы эш Билинов тооп көрөп келген.

Чамдык боттандырарга, тууд болгон албан организация черлеринин ууртукчуларын талазында өрткө удур хемчеглерни чедир үнөлөп көрөс, өрттөн камгалады чурумарын хажык чорутарын моң сонгаар калган-даа боттандырар болгон ажыгыч чоннар депутаттарынын область Советинин үгүсүмүнүн 1958 чылды апрель 4-те хүзөп алган шийтиренин амдыралга боттандырар ужурут бис.

Өрттөн камгалады чурумарын үрөп турган кижилер-биле өткөчү, чон ортузунга таймыбыр ажымын өрттөн камгалады хайгаарал черлеринин ажыдагычлары моң мурунда четпес чорудуп келгенин демделгөр херек. Маш камгалады чамдык ажыдагычлары-биле харылазын барык туттай турган. Ол ышкаш колхозтарда, совхозтарда өрттөн камгалады өкч-тура дружиналарынын ажымына боттандырар көргүсөп келген.

Өрттүч таварыгалары-биле демисел болза, бүгү ажыгыч чоннар чыгууда хүзөп келер болур. Чүгө дээр, нийтийн социалист өнчүрүгө камгалаарын, боттандырарын база өстүрүрү СССР-ниң Конституциян камгалаары бүрүгө хүзөп ийи турар. Өрттүч таварыгаларына уугу демиселди күсөтпөдөр рөшпөр!

Н. ВОРОНЦОВ.

Суурда өлгөн мал сектери

Бай-Тайга районун Сталин аттыг колхозунун төвүндө мал эмнегесиниң пунктузуну чамы-биле өрттүп чыда дөөгө, оң чанында өлгөн мал сектери мына-мында бола чыгылаар, оларын сурунуп иттары үлгөй берген тургулаары чамы болгон. Ол бола колхозтук ырак, чок мал воданарына я-

зы-бүрү чыдагалаардан өлгөн малдарын сектери малчынар мал эмнегесини шивидер дөөп өккөш казын ол.

Колхозта мал эмчиз эш Винокуров өлгөн малды шивидер көргөс, ук секти көмүрүр хемчег албайн, оларын мал эмнегесиниң бажымын чанында аны-ла үндүр өктөп

турар. Ол ышкаш малчынарнын амдыралы-даа өлгөн малдар сегиз күндөмөйи турар.

Өлгөн малдар сектерин көмөрүн чурумчудар, мал сегиз көмөр мал хөрүн тургузар талазы-биле колхоз баштаар чери база Бай-Тал көдөө Совети хемчег албайн турар.

Х. КАРА-ООЛ.

Словакиянын Коммунистг партиязынын съездизи

ПРАГА. (СЭТА). Чехословак телеграф агентлигинин Братиславадан дамычканын бугаар алгыра, майның 16-да мыда Словакиянын Коммунистг партиязынын съездизи аштыгыткан.

Ушкү совет эдеринчинин медеэлериң хүлээп ап турар

ЛОНДОН. (СЭТА). Велингтон радиозунуң дамычып турарындан алгыра, ушкү совет кымыал эдеринчинин медеэлериң радиооператорлар бүгү Австралияда болгон Чаа Зеландияда хүлээп ап турар. Эдеринчинин хемчээлениң уугу болуп турары болза, оң жулуушкуну дурваннар херексөдөрүн дурваннар чокка хайгаарал көр арганы кижилерге берип турар. Антарктидада Скоттун баазанын дамычканын телеграммда чуга-

Съездизе даштыкы болгон ишти-политтиктин байдалды дугайында өтөт илеткели Словакиянын Коммунистг партиязынын ТК-ынын бирги секретары Карол Бацилес чыгган.

Съездизе даштыкы болгон ишти-политтиктин байдалды дугайында өтөт илеткели Словакиянын Коммунистг партиязынын ТК-ынын бирги секретары Карол Бацилес чыгган.

Францияда байдал

ПАРИЖ. (СЭТА). Алжирге болгон шериг-фашистг үймөэни холбоштур тургустуна берген байдалды чугаалажы көрө-биле майның 16-да Национал хурал чыгылган. Парламентинин бажымын бүштү камгалага турган болгон оң чоругу кудумчуларга полициячилердин машиналар, моторизыстг шериг секетери болгон «Аймык чок чорукту республика отрядтары» мөөнөттинген турган.

Министрлер чөвүленинин даргазы Фелимен болушкунарына хөдөмдөдөрүн дугайында дындамы чүгө чугаалажы, «республикага болгон туруп турар бугу-чурумга уугу сүгө болгон» деп демделгөн. Республиканын хообу-дурмун камгалаары-биле чазакты долгадыр каттыжарычте бүгү-ле партиязын оң кыйгырган.

Велингтон радиозунуң дамычып турарындан алгыра, ушкү совет кымыал эдеринчинин медеэлериң радиооператорлар бүгү Австралияда болгон Чаа Зеландияда хүлээп ап турар. Эдеринчинин хемчээлениң уугу болуп турары болза, оң жулуушкуну дурваннар херексөдөрүн дурваннар чокка хайгаарал көр арганы кижилерге берип турар.

Коралыг күштерге улар чазак шийтирениң-биле хөдөдөрүн бодол турар деп Фелимен демделгөр, коммунистерден эгезөөм, МРП деп католиктг партиянын кемжүгөдөрүн хемчег чедир депутаттарынын уугу ийи нурууу ашы часалп турган. «Патриоттук революшук партия», «Француз фаланга», «Анык нация» дөн ышкаш элөөн кам реаксымг боттандырар тарадыр дугайында дужаалды чазак үндүргөн. Бүрүннүн аймык чок чорунга халдаашкы кылган деп боттандырар турар уугу болуп кижилерин хөрөөн талазы-биле суд истетгези эгезөөн.

Алжирге үймөөнчлерин тургусту-каны «Нийтийн тынын алгырың комитетинин» ууртукчуларынын бирөөзи генерал Массонун хөдөмдөдөрүн дугайында чугаалап болур четчир информация менде бар деп Фелимен демделгөн. Ол комитеттин хөдөмдөдөрүн аймыкты болуп турарын ол минин чугаалажы, Алжирге франкуз шериглерин кол командилыкты генерал Салан француз чазак-биле чөвүлөшөй тургаш, азын кам чазак дүжөмөттөрүн хазан деп немеп чугаалажы.

Франциянын девискээринге үш ай хуусалгыч онза байдалды чарлаар дугайында хообу телевидениң национал хуралга чугаалажы көрү-биле чазак кырган деп Фелимен чугаалажы. Хообу теле-

«Бодол» өөргө, армиянын чамдык ууртукчулары нациянын чамдык өнчө аймыкты орукка кирген ышкаш-тыр. Олар болза, чүгө республика национал чамдык өпт камгалап болур дээрин билер «журнулар» деп Фелимен улам чылап чугаалажы.

Оң-биле чөргөшөтпөр чазак «Алжирден ойталаар» болдо чок, тодоргайлаарга Франциянын колониалдык өргө-ажытарын камгалаары тургучулар деп Фелимен база катал демделгөн.

Францияда онза байдалды чарлаар дугайында чазакты хообу телевидениң талазы-биле болу-тур түнөк сапанын иштик херектер талазы-биле комиссия дол-бураан кирип болур төлөдө, Национал хуралды хуралын оң соонда түр чарлааткан.

Күш-культура болгон спорт

Англия биле СССР-ниң чыынды командаларынын ужуражышыкыны

Май 18-те Москвага шыгара командаларын бут бөмбүүнүн ужуражышыкы болгон. Бүт бөмбүүнүн туруп келгени бүт төөгүзүндө Англия биле Совет Эвделениң чыынды командалары бир-ле дугаар ужуражыш турары ол.

Бүт бөмбүүнүн делегей чемпиондалыгы сан тударга, бир дугаарында Англия биле Совет Эвделениң командалары ужуражышкыны июнь 8-те Швецияда болур. Бо ужуражышкыны ыччангаш кайы-даа командаларга түнөк белекел болгон. Стадионун иктерине өнчүр көр дөш херек кылып келген англи туристер баар турган.

Стадионга чүс муң ажыг көрүчүлөр чыгыган шак ол солун оңа хаймы болуп, 1:1 саныг доогузган.

(СЭТА).

Партияң шаңнал кубогу дээш

Эрткен дыштаныр хүнде дыштанылга болгон культураның Гастелло аттыг партиянын ногаа театрына классиктиг хуреш талазы-биле партияң шаңнадыг шыгыч чорутур кубогу дээш хоорайда күш-культура болгон спорттук өкч-тура нийтийн социалистг бажымын спортчуларынын маргылазын болгон.

Дүлөк бижин-биле шаңналган. Нийтийн черин механизация училищениң команданы, ушкү черин хоорайда тургунарын спорт школазынын командалы алган.

Классиктиг хурештиң киржикчилеринин аразында дээр болуп бирги, ийги черлерин алган спортчуларга Күш-культура болгон спорттук область комитетинин хүндөк бижиктерин тыгышыпшаа, өрткөтүч чүдөдөр-биле шаңнагалаан.

Классиктиг хурештиң киржикчилеринин аразында дээр болуп бирги, ийги черлерин алган спортчуларга Күш-культура болгон спорттук область комитетинин хүндөк бижиктерин тыгышыпшаа, өрткөтүч чүдөдөр-биле шаңнагалаан.

Бичи оюндарын хурештиң өң чыгы дензилгилерден «Тууг трезинде» Ю. Пинев мергежилди эки хурешкени-биле тилгөөс, бирги черин алган. Чик дензилгилерден № 2 школада Оян Чыртаа-оол эки хурешкен бирги черин, Виллокс ийги черин алганар. Ортумак чик дензилгилерден Голубов классиктиг хуреш талазы-биле арга мергежилди эки билерин өргөтүп, оонашкан мөгелерини шунтузун өктөш, бирги черин эгезөөн.

Классиктиг хурештиң маргылазын кезжөөнүн 5 шахта эгезөөн. Маргылаа мөгелеринин түс-түс дензилгилерин айымы-биле болуп өрткөтүп.

Чарык ортумак дензилгилерин хурешти солуң болгон чыгыт кемиселге өрткөн. Оң финал хурешинге Тоурбай шүгөт, Иванов үтүрүлгөсөн. Ортумак дензилгилерден АТК-да Малышев бирги черин, механизация школазын Шумарин ийги черин ал, эки хурешкениер.

Классиктиг хурештиң маргылазын кезжөөнүн 5 шахта эгезөөн. Маргылаа мөгелеринин түс-түс дензилгилерин айымы-биле болуп өрткөтүп.

Чарык ортумак дензилгилерин хурешти солуң болгон чыгыт кемиселге өрткөн. Оң финал хурешинге Тоурбай шүгөт, Иванов үтүрүлгөсөн. Ортумак дензилгилерден АТК-да Малышев бирги черин, механизация школазын Шумарин ийги черин ал, эки хурешкениер. Чарык ортумак аар дензилгилерден АТК-да Малышев бирги черин, механизация школазын Шумарин ийги черин ал, эки хурешкениер.

Чарык ортумак дензилгилерин хурешти солуң болгон чыгыт кемиселге өрткөн. Оң финал хурешинге Тоурбай шүгөт, Иванов үтүрүлгөсөн. Ортумак дензилгилерден АТК-да Малышев бирги черин, механизация школазын Шумарин ийги черин ал, эки хурешкениер.

Дыштанылганы болгон культураның Гастелло аттыг партиянын классиктиг хуреш талазы-биле шыгыч чорутур кубогу № 2 АТК-да Н. Таспаров таварышканын саалап чокка дүжүрүп, бо хурештиң талазы-биле эрес. Авангардини көргүзүп, бирги черин эгезөөн. Чарык аар дензилгилерин хурештиге өрткөн бирги хоорай маргылазын шийтичкен чемпион В. Намайын Дулагин шыгышкы өктөш бирги черин алган.

Чарык ортумак дензилгилерин хурешти солуң болгон чыгыт кемиселге өрткөн. Оң финал хурешинге Тоурбай шүгөт, Иванов үтүрүлгөсөн. Ортумак дензилгилерден АТК-да Малышев бирги черин, механизация школазын Шумарин ийги черин ал, эки хурешкениер.

Дыштанылганы болгон культураның Гастелло аттыг партиянын классиктиг хуреш талазы-биле шыгыч чорутур кубогу № 2 АТК-да Н. Таспаров таварышканын саалап чокка дүжүрүп, бо хурештиң талазы-биле эрес. Авангардини көргүзүп, бирги черин эгезөөн. Чарык аар дензилгилерин хурештиге өрткөн бирги хоорай маргылазын шийтичкен чемпион В. Намайын Дулагин шыгышкы өктөш бирги черин алган.

Чарык ортумак дензилгилерин хурешти солуң болгон чыгыт кемиселге өрткөн. Оң финал хурешинге Тоурбай шүгөт, Иванов үтүрүлгөсөн. Ортумак дензилгилерден АТК-да Малышев бирги черин, механизация школазын Шумарин ийги черин ал, эки хурешкениер.

С. ОЮН.

Америк баазалар—тайбыңга кыжаныышкын

Өскөниң девискээринде даштык шериг баазаларын узууток чок кыларын шадан тура негеп турар. Сөөгү үенин дургузунда бо айтырыгын чидигениншиңи улам күштелген. Ол чорук хамкынтын мурунда АКШ-тын чатырыкчы бөлүктөрү океан мында болуун баазаларын чыгыш калбарына ораалдышкан, ол баазаларга база Барын Европанын, Азиянын болгон Африканын чурттарынын өске-даа пунктуларынга ракета-адролуг чөпсөккү тургузарын белекеп турары-биле холбошкан. Америк империализминин агрессия политиказын чаз илерөөшканын тайбынга ынакшымын бүгү хөй-ниити чамыс эл-сеткилдиги буруу шалкан. Өскөниң девискээринде болуун баазаларын чыгыш калбарына база оларын ракета-адролуг чөпсөккү-биле чөпсөккү дөш америк империализминин чаз шавышкыны уластар аразында байдалды чаз дорайташканын болдура бөр болду бе деп бүгү чурттарда чагай сеткилдиги кижилер сестип турар деп, Берлининин «Нейсе Рейчанд» солуң бижип турар.

миньжибаонун» бижип турары болза, «Диптер аразына ужугар ракеталар талазы-биле болуун артык күштүч чүдөдөр бар болгон ужурунда Совет Эвделени мыды саналды хүзөп алар дээрине АКШ кордан турган. Бир эвс таварыга шак ышкар болу берген болза Совет Эвделенин тайбыңга чүгүтү чок деп АКШ буруудар болгон чазактар баштыннарнын чөвүлө хуралын үскени дөш харымсалганы СССР-ге оонар ийик. Ийиди болза-да, американыр бо талазы-биле чаксанаар. Өскөниң девискээрлеринде даштыкы шериг баазаларын узуулаар дугайында айтырымын чугаалажып көрү-биле калып оларгайны шериг соругаларына ажыглаарын хоруглаар дугайында айтырымын база чугаалажып көрө деп чөпшөрөдүн Совет Эвделени берген. Айтырыгын иччаар тургустунганын ужуру болза, диптер аразына ужугар ракеталары чок АКШ болуун стратегиянын атомук болгон водородтук бомбаларны чок болгон ортумак дөштүч ракеталар кылдыр ажыглаарына тургузуп турар байдалда болдуна, АКШ өскөниң девискээрлеринде — Совет Эвделенин база социализмин өске-даа чурттарынын чогуунда тургусту болуун шериг баазаларын атомук болгон водородтук бомбалар-биле чөпсөккү турар болгай».

хандырар дугайында сагыш салымшыкы-биле негетинин келген. Өскөниң девискээрлеринде даштык шериг баазалары—империализминин агрессия политиказын продукттуу. Делегейин ийги дайымын мурунда мыды баазалар колдуунда-ла анган, францын, голланд болгон япон империализминин колонияларга болгон чартык колонияларга чөпсөккү болуп турган. Делегейин ийги дайымын бичи-ле мурунда база оң үеинде болгон соонда ол баазаларын элөөн кезин Каттышкан Штаттарны холууче шыгып кирген.

Г. Уэллерин 1944 чылда парламенттин үгөн «Океан мында баазалар» деп номунап ап көргөс, өскөниң девискээринде шериг баазалары делегейин тергидөрүнүн планнарын боттандырар төлөдө американырга херектиг болуп турар дээр дугайында болгалар делегейин ийги дайымын доостурун мурунда-ла АКШ-тын чатырыкчы бөлүктөрүн ортузунга калба-биле негетерген турган. Америк баазаларын системанын бары «чаа дайымын өгөлдөрүн эң таарымчалыг үени шыгып алыр арганы Каттышкан Штаттарга берип турар» деп Уэллер ажымы-биле мыт чок бижгөн. Он чыл өрткөдө ыныг болды америк профессор Д. Киффер база негетерип турган. «Делегейге күч-шымылды боттуу» деп номуна оң боттандыр турганмы болза: «Бөгүн соруга (АКШ-тын) чүдөл дие, делегейге стратегтиг чугула пунктулар-биле аргалык-ла болза хөй-биле болуун хандыртышканы болгон районнарын тууду шыдаар кылдыр бистич шериглерини өөрдөдөрү болур».

Ол соруганы шийтирээр бисе

дөш империализмин бөлүктөр эвөш эвс чүвени кылганар. АКШ-ка парлап үндүргөн албанын сан-мөдөлөрүн бугаар алгыра, делегейин ийги дайымын дургузунга Каттышкан Штаттар Ожум океанын бейсейине 256 база Атлантика океанга 228 баазалары турган. Дайымы өсөдүдө мыды баазаларын чамдык кезинин турарын соксаткан. Иччала-даа оларын орунуга чаа баазалар хамкынтын мурунда Германияда, Японияда, Италияда тыттын келгилгөн.

1956 чылдын ноябрыда «Нью-Йорк таймс» солуң «АКШ-тын океан мында баазаларын географиялык» чуруп көргөсөн чурукту парлап үндүргөн. Ол чуруктан бидинин турары болза, ол үеде америк шериг баазаларын Барын Европанын чеди чурттарына, Муруну болгон Чен Азиянын алды чурттарына, Согу Африканын үш чурттарына, Чоокку болгон Ортакы Чөен чүктүн дөрт чурттарына турган. Он аныда хөй санын америк шериг баазалары Канадага, Латин Америкада, Ожум болгон Атлантика океанынын ортузунга турган болгон Атлантика районунда тургулаан. Бир эвс Ислаандия америк чөпсөккү күштерин күчүтүү «чатыстың» чижээ-биле алыр болза, Каттышкан Штаттар Англияда — он ийн «чатысты», Барын Германияда — чөрөб, Японияда — он ийн, Испанияда — дөрт мыды «чатысты» күштерин турган деп чүвени чурук база көргүзүп турар. «Нью-Йорк таймс» санаанын бугаар алгыра бүдүн чартык чылды мурунда чүгө Барын Европанын чурттарына бешин 160 чыгымы америк шериг-агаар баазалары санаткып турган.

Оон бөр өрткөн үенин дургузунда өскөниң девискээринде америк баазаларын чөпсөккү элөөн көрүдөн, а баазаларын боттары калбарган болгон чаа чөпсөккү оон иштинде ракета-атомук чөпсөккү

биле чөпсөккүттин ийикле азы чөпсөккүттинин турар. Чокка чаа АКШ-тын штабтар начальниктарын каттышкан бөлүгүн даргазы генерал Туайинге меделгелди кылдып, америк шериг ведомствоу «океан мында баазаларын күчүтүү сайырангаймырын болгон калбартын, а ол ышкаш чаа баазаларын тургузарын чамдык-даа негедель соксаткан» деп мактангып турган.

Океан мында баазаларын четканын калбартып болгон оларын ракета-атомук чөпсөккү-биле чөпсөккү дугайында петагонун ажы-чорудулганы, мылаңгыя дилер аразына ужугар ракеталар талазы-биле Совет Эвделенин артык күштүч чүдөдөр илереттинген соонда онза күштөшүп турар аларган. АКШ-тын шериг ведомствоу океан мында чурттарга — даа ам безин америк баазалар бар болгон чаа баазаларын организастап турар чурттарга атомук өктөтү чатышкынын болгон ортумук дөштүч ракеталарын салып үндүрерин херектиг уставоналарын тургусту шөлдөрүн чөпсөккү тургузар талазы-биле тускай планын аштып кылган. Моң-биле холбоштар «Юнайтед Стейтс» нын эң уред рипорт деп америк журналы шериг хайгааракчымы У. Пастоннуң бижээни болза: «Далай мында районнарга адролуг чөпсөккү баазалы тургустунаан, дайымын амдыралчы төптөрине атомук согушкуну таварышкына баштайгы чүдүдү тургузуп турар бис... Бастер, толоргайлаарга, АКШ-тын чөпсөккү күштери болгон шериг бөлүктөрүн талазы-биле оларын өвдөлчөлөр согушкуну бир дугаарында таварышкына белеп турар ужуру-луг бис».

«Эжелекти дайымын ол хире калчаалыг негетеридишканын болгон «коммунистг аймыктын» дугайында хообу ботталарын шуугаанын-биле АКШ-тын ре-

аксымг бөлүктөрү НАТО-нуң болгон СЕАТО-нуң агрессия блоктарында кирип турар чурттары оларын девискээрлерин америк ракета-атомук чөпсөккү тургузары-биле чөпшөрөжиринче албаарын ораалдык турар. Ол соругага мылаңгыя ийн блоктарын чөвүлөдөрүн чөвөт чаа болгулаан сессияларын холбоштырган. Оларын америк башкарычлары Барын Европада, Муруну-Чөен Азияда болгон өске-даа районнарга атомук чатышкынын ракета чөпсөккү-биле чөпсөккүттин баазаларын тургустунаанын артык күштүч чүдөдөрүн бар-ла шаа-биле мактангып турган. Ийиди баазаларын практиктиг ужуру-дузаны калдыкты дөш, ол дугайың Д. Мерфи «Форчун» журналга чолу бугүрдөдөр биле бижгөн. Оң минин турарымын алгыра океан мында чурттарда, чижээлөргө, Англияда болгон Турцияда ракета-атомук баазалар болза, Совет Эвделенин болгон социализмин өске-даа чурттарынын амдыралчы төптөрине «чедип болур хемчээлде тургузар» талөдө Каттышкан Штаттарга херектиг болуп турар. Мындыг болгонда өскөниң девискээрлеринде АКШ-тын ракета-атомук баазаларын тургузарын планнарын атомук дайымын аймымын күштөдөр илеретип улашкан деп чүвени бадмчылп турганын херээ-даа бар деп бе.

Өскөниң девискээрлеринде шериг баазаларын америк политиказын уластар шыгышкымы-биле буруу шаап көрүп турар. Өскөниң шериг баазаларына, оларга адролуг чатышкынын ракетаны салып үндүреринин шөлдөрүн тургузарына дурланган шимчөөшканы Англияда болгон Францияда, Японияда болгон Филиппиндерде, Ислаанд